

ČAJ



Pro chvíle pohody

SRPEN 2011

Časopis Autorů Jičínska

moje veronská noc 2011

až bude noc pokleslá
v kolenou
a bělost tvého těla
vypluje ze sametu kabátce
já zašeptám
ach, Romeo,
spletl sis zřejmě balkón

TAŽÁNA NOVÁKOVÁ

59

Vážený čtenáři,

srpnové číslo představuje jako hosta ústeckou básničku **TATÁNU NOVÁKOVOU**, která ve své zpovědi odhaluje „**ANATOMII DUŠE PADESÁTILETÉ ŽENY**“. S autorkou se znám s řady kulturních akcí, naposledy jsme se sešli na Literární Vysočině v Havlíčkově Brodě. Zaujal mě její nápad na uvedení do života nového kulturního pořadu „Mlýnky“ v Ústí nad Labem.

Další příspěvky srpnového ČAJe jsou tak trochu k zamyšlení a snad by měly čtenáře burcovat, třeba přítel ze slovenského Martina **IVAN STUHLÍK** ve svých aforismech a krátkých příspěvcích přiznává, že „**Z CUDZIEHO KRV NETEČIE**“.

ZLATA ZÁKOUTSKÁ tentokrát přispívá „**EKOLOGICKÝM ZAMYŠLENÍM**“. Tak trochu jsem během dovolené nechal průchod svým myšlenkám i já, podíval se na současnost, abych si sám sobě, ale i vám, položil „**OTÁZKY O NÁS**“.

V tradičním rozhovoru se nejen na naši literární „scénu“ kriticky podívala brněnská autorka **IVANA BLAHUTOVÁ**, která mimo jiné říká „**Ve světě totálního kšeftu „reálná“ hodnota spisovatelství klesla na úroveň luxusního hobby!**“

Pokud vám dnešní příspěvky budou připadat kritické, tak rád uveřejním i další vaše názory k nim, ale asi až v říjnovém ČAJi, neboť září patří v Jičíně tradičně pohádkovému festivalu a abych příliš nevyzradil, napíši, že jsem do ČAJe pozval pohádkové hosty!

Příjemný zbytek dovolených a léta přeje
Václav

ČAJ pro chvíle pohody

č.59 , srpen 2011, ročník X

Vydáno 10. srpna 2011 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájků 1724, 509 01 Nová Paka

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina LISu

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

HOST ČAJE:

Tat'ána Nováková **(*1961 v Klatovech)**

řídí se mottem: “Den, ve kterém mně nikdo nepovažuje za blázna, považuji za ztracený!”
Žije v Ústí nad Labem 31 let. Vystudovala gymnázium. Téměř 20 let pracovala v bance. V současnosti je zaměstnaná v tiskárně. Je členkou Severočeského klubu spisovatelů.

Vydala

sbírku poezie “**Den červeného ptáka**” 2008
bibliofilii “**Viděl jsem anděla**” 2010 (ruční papír
ing. I. Štyrandová, grafika + zpracování E. Vágnerová)
bibliofilii “**S kyticí v patách**” 2011, k 200. výročí
narození K.J. Erbena (ruční zpracování + ruční papír
L. Forejtová, Oxford, Anglie)
sbírku poezie o Ústí nad Labem a okolí “**Město milenců a vrahů**” 2011



Obdržela

několik literárních cen: v soutěžích Ars Polyri, Literární Vysočina, Mělnický Pegas, Máchovou stopou a ocenění Nakladatelství XYZ za tvorbu pro děti Publikovala v literárních časopisech: Nové břehy, H_aluze, Psí víno, Český dialog

Píše

poezii pro dospělé i pro děti. Píše pohádky z ústeckého okolí.

Bývá

pravidelným hostem se svojí poezií v pražské poetické vinárně “Symbiosa”

Uskutečnila

několik výstav poezie: na hradě Střekově, v Židovské synagoze v Děčíně, v Dílně ručního papíru v Litoměřicích, v bývalém jezuitském kostele v Litoměřicích, autorský večer k výročí K.H. Máchy “při svíčkách s Máchou a později bez něho”, dále čtení autorské poezie pro děti “Ve škole je veselo” pro žáky 1. tříd ZŠ v Chlumci

Propůjčila

svoji báseň “Nápis na jednom hrobě vinohradského hřbitova” do hraného dokumentu režisérky Aleny Krejčové “Bludička lásky” o Eleonoře Šomkové

Hledá

prostory v centru města Ústí nad Labem pro své literární večery “Mlýnek”. V těchto večerech chce představit tvorbu místních literátů (všech věkových kategorií), ať teprve začínají, píšou do šuplíků nebo již publikovali. Do každého večera si bude zvat zajímavého hosta, který žije v našem městě nebo okolí. Večery by měly být pravidelně jednou za měsíc od září 2011 do června 2012.

anatomie duše padesátileté ženy

TAĚÁNA NOVÁKOVÁ

konečná

jsem bílá velryba
(kdeže je zájem gregoryho pecka)
vlny mnou žonglují
chalužnými rukama

než dopadnu na dno

jubileum

věštbu hledám
ve včerejších ručnicích
z tváře vyháním paviány
za sykotu sprchové kobry

zrcadloví paparazzi
mi ukazují fotky
než rozpošlou je do světa

z kohoutku vytéká saxofon
a zpívá

je ti pa desát
je ti pa de sát
je ti pade sát

s věkem

podzim stěhuje trpaslíky duše ze zahrad
stíná hlavy někdejšími růžím
voda mihotá stíny
běžové bledé a starorůžové
tak jako v Benátkách
(ve kterých jsem nikdy nebyla)

sobota

bolí mě hlava
vaří se oběd
mele káva

za okny nebe
v barvách páva

štrůdl

omýt jablka
osušit jablka
oloupat jablka
nastrouhat jablka
udělat těsto
vyválet
posypat kokosem
rozprostřít jablka
posypat cukrem
skořicí
kakaem
sekanými ořechy
zabalit
(na rozinky jsem zapomněla)
znovu rozbalit
přidat rozinky
opět zabalit
potřít rozpuštěným máslem
dát do trouby
se slovy
pánbůh, požehnej!
(tak to dělávala moje babička)

to já na konci
ještě vždy stačím zemřít

ruský inzerát na lék proti mužské depresi

v březovém háji je půjčovna nevěst
jsou vysoké
štíhlé
bílé
s kudrnatými zelenými vlasy
otevřeno nepřetržitě
přijďte si nějakou obejmout
a zazpívat
va palje bjerjozka stajala

hlas

tvá řeč má bleděmodré barvy
a vůni z doby
kdy jablka měla dětství
vzdouvá plachty emocí
sype korálky něžností
(stejně nikdo neumí
tak hezky zavolat
na kočku
jako ta
která už nežije)

přes Léthé

doufám
že budu mít
u sebe minci
co mi pak vloží do úst
(jako do automatu na cokoliv)
na úžasném posledním zájezdě
(průvodce Charón v ceně)

na druhém břehu
budou čekat všichni moji psi

tehdy ve smrti budu šťastná
jak nikdy v životě

současnost

má ruka
stojí ve frontě na bolest
nos utírám do ufnukaných spodniček
gondola s nadváhou snad ani nevypluje
sem tam soukromá slavnost
co praská v kostech

skleróza

včera sis zapomněl na mně oči
(v mém věku se to už tak často nestává)

došlo mi to
až když jsem hledala brýle
nebo klíče
nebo to byl mobil

a říkala si
cože mě to tak spaluje

krajkové rukavičky

smutek padá v samotě
jako černý sníh
labutím barví peří
a pláče z oken domů
určených k demolici

po bábi černé rukavičky
kdysi jsem dala neteři
(se smutkem v nich spala stoletá elegance)
a jí se tolik líbily...

v kuchyni

přes hradbu vidliček
od večere kosti
nad horkou hladinou
uzardělá tvář
a výstřih plný růží

zas jedna neděle
v krku zaskočená

moje veronská noc 2011

až bude noc pokleslá v kolenou
a bělost tvého těla
vypluje ze sametu kabátce
já zašeptám
ach, Romeo, spletl sis zřejmě balkón

OTÁZKY O NÁS

Jsou dovolené a mám čas víc číst a přemýšlet, v posledních týdnech se rozkládá Obec spisovatelů (viz článek Pavla Janouška „Chcete mne?“ v Hostu č.6/2011), koná se narychlo svolaná valná hromada a vypadá to na zánik nebo přerušení činnosti. Bohužel se akce nemůžu zúčastnit, neboť jsem tou dobou v Havlíčkově Brodě na Literární Vysočině.

Dostávám se v čase dovolených ke čtení novin a časopisů, které jsem odkládal a pokládám si řadu otázek, např.: Jsou ještě spisovatelé svědomím národa, když žebrají o přízeň a každou korunu? Co se to děje ve společnosti, kde běžně mladí lidé páchají sebevraždy? Kde nikdo neřeší problémy, které se tady kolem nás vrší dvacet let? Nikomu to nevadí a napadá mě srovnání, které jsem někde četl v souvislosti se starým Římem, kde se taky hodovalo, zatímco se říše řítla do záhuby. Nebo ona známá anekdota s Titanikem, kde se na palubě tančí, zatímco v podpalubí už je voda.

Pochopitelně dost čtu, a tak jsem hledal odpověď u zkušenějších. A musím říct, že dva články mě zasáhly. Jedním z nich je článek politoložky Vladimíry Dvořákové v dvouměsíčníku pro kulturu a dialog (číslo 3/2011) „Rozkládání státu“. Autorka v něm mimo jiné na str. 6 píše, cituji: *„Český stát přestává fungovat, místo konsolidování demokratického systému jsme svědky procesů spíše opačných. Nelze přitom hovořit o krizi, krize je něco, co má jistou dynamiku, systém je pak většinou obnoven ve stejné či obdobně podobě (pokud není zničen). Dávám přednost termínu „rozkládání státu“. Nejen proto, že jsme svědky zcela opačných procesů, než je „budování“ státu, ale i proto, že při biologickém rozkladu smyslově vnímáme i vedlejší produkty procesu, což minimálně metaforicky platí pro sledovaný rozklad našeho státu také.“*

Rozpočtová opatření nejvíc postihnou ty nejchudší, přitom jsou taky daňové úniky a úniky při státních zakázkách, korupce má zelenou ... vzpomínám si, jak se po roce 1989 volalo po odbornících na ministerských postech. Myslíte si, že chemik je dostatečná kvalifikace na ministra financí nebo že je správné, když resort kultury vede bývalý zubař? Je to dostatečná kvalifikace?

Funkce se přidělují stranám bez toho, jestli mají skutečně schopné odborníky pro tuto práci. Jak je možné, že střední a vysoké školy jsou placené podle počtu studentů a ne kvality, jaké absolventy produkují? O státních maturitách a všech těch zmatcích ani nemluvě. Potom zde máme spoustu absolventů, jejichž kvalita je velmi nízká, navíc v oborech, ve kterých stejně nenajdou uplatnění, takže budou rozšiřovat řady nezaměstnaných.

A to v době, kdy děti pomalu přestávají číst a ve srovnávacích testech naši studenti a žáci zaostávají čím dál víc za svými vrstevníky. A ono se uvažuje o 19% DPH na knihy, učebnice ...

Stále se hovoří o reformách, ale mně inspiroval i článek Tomio Okamuru, uveřejněný v Literárních novinách č. 28 vydaných 14.července 2011 pod názvem „Chybí reforma hodnot“.. Musel bych jej opsat prakticky celý, ale dovolím si odcitovat jen pár myšlenek. Okamura se v článku zamýšlí nad tím, co všechno se v meziválečném Československu za dvacet let podařilo a srovnává tuto dvacetiletku s obdobím od roku 1989 do současnosti. Bohužel tato malá inventura pro nás nedopadá příliš dobře.

Citace: *„Kolik jsme za tu dobu vybudovali vlastních firem a světových značek? Kolik jsme vybudovali měst, kolik architektů šíří naši slávu po celém světě? ...*

O většinu tradičních značek jsme přišli. ...“

„První reformu je třeba uskutečnit v každém z nás. A hned vzápětí v našich dětech. Není důležité, kolik vysokých škol mají. Titul má dnes kdejaký osel. Důležité je, zda děti umí a jsou ochotné pracovat, pracovat pro sebe i pro druhé, celý život se učit.

... Poselstvím rodičů i učitelů dneška je, že kdo má vyšší školu, má méně práce, dřiny avíce peněz. Vychováváme líné fachidioty, neschopné oškrábat brambory do vlastní polévky, natož se postarat o druhé. Mnozí z nich nedokážou pracovat ani za peníze, natož zadarmo, z radosti.“

„Film, televize i noviny jsou plné rychlokvašených celebrit, slavných tím, že se na ně zaměřila kamera. Hrdiny jsou sportovci, kteří s bídou přečtou svoji milionovou smlouvu. To jsou vzory našich dětí, v horším případě hrdinové mnohých z nás. Za první republiky chtěl být kluk inženýr a holka lékařka. Dnes chce kluk být fotbalistou a holka superstar. Samozřejmě tehdy byl hrdinou filmu i knížeček chytrý, pracovitý, vzdělaný člověk.“

„Práce, vědomosti, pokora, poctivost – to jsou hodnoty, které bychom měli ustavičně vpravovat do sebe i do našich dětí. To je jediná smysluplná reforma, bez ní jsou reformy k ničemu. Bez pracovitých, moudrých, poctivých lidí úspěšnou a poctivou společnost nevybudujeme. Zůstaneme-li my a naše děti zloději, podvodníky, lenochy a hlupáky, pak drahý svatý Václave, dej radši zahynout nám i budoucím.“

Co skutečně hodnotného se podařilo v české kultuře, literatuře, filmu za 20 let?

Shodou okolností jsem navštívil několik kulturně - literárních akcí, klesá tam účast. Mladých lidí je čím dál méně, asi sedí na facebooku.

Mezi tu naši starší generaci se vkrádá frustrace ze současnosti. Tvorba, pokud o ní jen nemluvíme, je většinou velmi nízké úrovně. Množí se sprostoty, vulgarity a mnohdy takový ten privitivismus typu „když jsem šel přes ves/ štěkal na mě pes“ či „láska/páska“.

Mnohdy k tomu přispívá i krize rodiny, většina vrstevníků je rozvedená, má již několikátého partnera, což jejich dětem připadá normální. Takže zbývá jen posezení u baru u skleničky, jenže skleniček k dosažení stejného účinku je pořád stále víc. Peněz je ale méně, tak se pije. A kde zůstala kultura, literatura? Sny o tom, jak jednou napíše velkou knihu nebo geniální sbírku básní? Řada z nás ji utopila v alkoholu. Nikdo na nikoho totiž nečeká.

Ještě dvacet let po tzv. „sametu“ máme několik organizací spisovatelů, jedni jsou opět vystrkování do ústraní, protože tenkrát prý mohli, zatímco ostatní nemohli. Proboha, i vražda je za dvacet let promlčena! Kdy budou tyto „hříchy“ odpuštěny? Nebo to jsou dědičné hříchy?

Nakonec i u nás ve spolku jsme měli lidi, kteří tvrdili, že oni jsou „ti praví“ a vědí, jak se ve velkém světě literatury okamžitě prosadit, co já dělám špatně. Dnes už je delší dobu nevidím a ani jejich knihy nejsou na pultech našich knihkupectví.

A musím opět souhlasit s Okamurou, že člověk musí nejdříve pracovat, třeba i vysedět knížku, pak musí mít i trochu štěstíčka a v dnešní době bohužel i peníze, aby si mohl vydat nebo podpořit svého nakladatele. Ale chvástáním ještě nikdo nic nenapsal.

Vzpomínám si, na besedu s dnes již nežijícím Arnoštem Lustigem. Vyprávěl, jak za ním chodí studenti a říkají mu, jaký teď mají senzační námět na svůj román a začali mu líčit děj. On je odbyl s tím, ať to hodí na papír a pak si to rád přečte, jenže ... těch, kteří vydrželi bylo jen pár, že bys na prstech jedné ruky spočítal.

Takže to chce trpělivost, píli a odvahu. A především vytrvat a to platí i v našem současném reálném světě. Ne slova, ale práce jsou jediné, co nám může pomoci.

Vzpomínám si na píseň Jaromíra Nohavici:

„Pane prezidente,
já chci jen kousek štěstí,
pro co jiného jsme přeci zvonili
klíčema na náměstí.“

Přiznám se, že jsem „klíčema“ nezvonil, ale teď bych chtěl bít na poplach, protože něco nezdravého je ve státě českém ... a na palubě se stále ještě tančí. Přitom už i vrabci na střeše si cvrlikají, že takhle to dál nejde. Ale koho to vlastně zajímá?

Václav

IVAN STUHLÍK

Z CUDZIEHO KRV NETEČIE

Z CUDZIEHO KRV NETEČIE

Bolo? ... Nebolo? ... Stalo sa? ... Nestalo?
Všetkého mali nadostač. Žili si ako prasce v žite.
Prasce. Ružovučké repáčky priberali a mali sa k svetu.
Mládenci dorástli a začalo byť pridusno. Boj o koryto sa stalo prvoradým.
Rozišli sa každý po svojom, do svojho, za cudzie.

ZAVOLAJTE - ÚSPECH ISTÝ!

- Máte nadváhu? Zavolajte! Zaručene schudnete! -, prerušovala reklama celovečerný krvák.
Keď sa už nezmestili do nohavíc a na váhe chýbali vyššie čísla, zavola. V dobierke recepty
redukčnej diéty a doporučenie: Nedžgate sa toľko!

AFORIZMY

Čistiaci prostriedok vyčistí všetko, len svedomie nie.

Keby bola koža na zips, mnohí by ju vyzliekli a zapredali sa.

Ak chcete čokoľvek vyvracať. dajte pozor, aby ste sa nezašpinili.

Chcete si zavolať? Otvorte okno.

Ze všetkých strán počuť, že niet na nič. Prečo sa nemajú nanič tí, ktorí už na nič nepotrebujú?

Ve světě totálního kšeftu „reálná“ hodnota spisovatelství klesla na úroveň luxusního hobby!

ROZHOVOR S IVANOU BLAHUTOVOU

Jak se žije v současnosti české spisovatelce? Vím, že se psaním užívá snad jen pár výjimek, je tedy psaní, resp. korektury, překlady a vše další, co děláte, k životu nebo k živoření?

Mám-li usuzovat podle masmédií a bulvárního tisku, etiketu „spisovatel“ si za posledních dvacet let přisvojuje každý, kdo cokoli knižně vydal, a je úplně jedno co a v jaké kvalitě. Zároveň se cudně mlčí o tom, že většina knih současných českých autorů i „autorů“ je vydávána jen na základě složení „sponzorského“ příspěvku. Pokud tedy někdo disponuje sponzorem (nejlépe vlastní portmonkou), může se bez problémů a bez čekání stát „spisovatelem“. V opačném případě má smůlu, avšak ještě mu zbývá nejdemokratičtější médium – internet. Bohužel, v chaotických myriádách internetových textů s literárními nebo publicistickými ambicemi převládá brak, neumětelství, čirá grafomanie a také čím dál nestydatější a čím dál rozšířenější plagiování, jaké dosud historie literatury nepoznala. Pojem spisovatel se v důsledku toho rozplizl a zdeformoval, takže dnes pomalu označuje kohokoli, kdo zplodí jakýkoli text, nějakým způsobem ho uveřejní a prohlásí se za „spisovatele“. Tímto slovem často sami sebe titulují i velmi mladí lidé, kteří publikovali pár básniček či dvě tři povídky kdesi na blogu. Patrně zde působí i vliv amerických filmů, v nichž jsem nesčetněkrát viděla postavu mladého spisovatele, který právě psal (!) svou první (!) knihu, pochopitelně budoucí bestseller. A o to v „tržním“ hospodářství jediné jde: napsat bestseller. Je nádherné, když se knihy masově prodávají. Je však děsivé, jaké knihy se masově prodávají. Pravda, v českých poměrech se masovost začíná řádově na několika tisících kusů. Leč to by bylo ještě na dlouhé povídání. Ve světě totálního kšeftu „reálná“ hodnota spisovatelství krásné (!) literatury klesla na úroveň luxusního hobby (nemluvě o znicotnění jeho někdejších sociálních a kulturních funkcí, např. funkce „svědomí“ národa). Na druhé straně reklamní hodnota samotné etikety „spisovatel“ se teď paradoxně jeví jako nesmírně cenná, takže kdejaká pochybná celebrita si ji ráda nalepí na čelo. Tajně doufám, že si tak aspoň část skutečných spisovatelů může přivydělat v rolích „stínových autorů“, obdobně jako si jiní přivydělávají „stínovým“ sepisováním třeba seminárních, bakalářských, diplomových a dalších prací. Abych se konečně přímo vyjádřila k vaší otázce: pojem spisovatel jsem nepřestala chápat starosvětsky, tudíž se za spisovatelku stále neodvážuji pokládat. A co se týče překladů: překládám pouze sporadicky z ruštiny, kterou jsem kdysi vystudovala, čili z jazyka v této zemi takřka nežádoucího a nežádaného. Jestliže bych případný honorář za překlad měla rozpočítat na propachtěné hodiny, bylo by finančně přínosnější, kdybych místo takového překládání zhasla světlo, zaklapla notebook a šla spát (při spaní se totiž nespotřebává jídlo a voda, vypne se topení). Korektorskou činnost potom vykonávám jako vzájemnou literární charitu. Nakladatel mi ze soucitu zadá korekturu knihy, abych zakusila hrdý pocit, že přece jen dělám něco za peníze, a nikoli úplně zadarmo. A já zase svou korekturou podpořím chudé, malé nakladatelství, kterému držím palce. Shrnuji: psaní plus příležitostné korektury a překlady (nemluvě o zřídkaových



ilustracích) by v mém případě neznamenalaly už ani živoření, nýbrž rovnou zcepenění pod mostem. Přesto jsem si nedávno po určitou dobu vydělávala na nejholejší živobytí „psaním“, a to doslova: jako zapisovatelka v justici. Nyní se logicky nabízí otázka, z čeho tedy vůbec žiji? – Naštěstí mám toho nejlepšího manžela na světě! A dále matku a sestru, které mě v nouzi pokaždé podržely.

Zbývá vám čas na sledování současné ruské literatury, nedávno jsem četl dvě knihy ruských současných autorek (Dej mi! – Irina Děněžkinová; a Viktoria Tokarevová – Pták štěstí) a byl jsem šokován, jak výrazně se ruská společnost mění. Máte podobné zkušenosti?

Souhlasím, výraz „šokován“ je přesný. A pokud byste chtěl být šokován ještě mocněji, přečtěte si např. román Golubovo salo (Modré sádlo) od Vladimira Sorokina (nar. 1955), autora, jenž je asi tou nejprovokativnější, a proto i nejpřekládanější hvězdou ruské literární postmoderny. Sorokinovy knihy vycházejí také v češtině (např. romány Den opričnika, Třicátá Marinina láska; nejnověji novela Vánice). Přiznám se, že Modré sádlo a soubor Sorokinových povídek, ve kterých se třeba pro zábavu seká ruka nebo se kdosi z plezíru koupá ve vlastních výkalech, mi zatím pro ukojení zvědavosti úplně stačily.

Zajímavějším tvůrcem je pro mě Viktor Pelevin (nar. 1962), sice rovněž postmodernista, avšak opírající se o pevný filozoficko-náboženský světonázor (subjektivní idealismus a buddhismus). Jeho literární gnozeologické „hry“, jejichž jádrem je otázka manipulace s jedinci a veřejností, mají daleko k typické postmodernistické svévoli, a naopak směřují k důsledně racionálně budovaným fantaskním příběhům se symbolickým významem. Pelevinova díla jsou rovněž hojně překládána do mnoha jazyků a některá vyšla i v češtině, konkrétně romány Čapajev a Prázdnota (Prázdnota je zároveň jméno jednoho z „hrdinů“ příběhu); Generation P (tj. Generace Pepsi – sarkastický obraz jelcinovského Ruska); Omon Ra (o manipulaci s lidským vědomím prostřednictvím virtuální reality); Helma hrůzy (psaná formou internetového chatu); Svátá kniha vlkodlaka (bizarní obraz nynější ruské společnosti). Pokud vím, do češtiny nebyla zatím přeložena jeho ranější próza Iz žizni nasekomych (Ze života hmyzu), která už svým názvem odkazuje na drama bratří Čapků, přičemž druhým, neméně důležitým inspiračním zdrojem je nepochybně Kafkova novela Proměna. Sugestivnost knihy Iz žizni nasekomych daleko překračuje hranice prosté čapkovské alegorie a v souladu s kafkovským pojetím pojímá všechny postavy coby lidské i zároveň hmyzí, aniž by definitivně degenerovaly v hmyz, jako je tomu u Kafkova Řehoře Samsy. Autor nechává srůstat obě tyto podoby existence tak přirozeně, až z toho mrazí. V nejnovějším vydání Pelevin doplnil tuto knihu ještě navazující povídkou Svet gorizonta (Světlo horizontu).

Současná ruská literatura dle mých omezených čtenářských zkušeností zdaleka nedosahuje umělecké úrovně svých předchůdců. Mé srdce bude vždy patřit klasické ruské literatuře 19. století i četným vynikajícím sovětským autorům, zejména předválečného období. Podotýkám, že v dnešní ruské tvorbě není lehké se orientovat, natož si vybírat; za vodítko mi neslouží ani různá literární ocenění, ani popularita spisovatelů v zahraničí (viz Sorokin). Změnilo se všechno, dokonce Rusové sami sebe označují už nikoli slovem „russkije“, nýbrž „rossijaně“ (tj. občané „Rossiji“), analogicky je pak dnešní literatura vlastně „rossijskaja“. Sama hledám novou ruskou četbu převážně náhodným výběrem – surfováním na ruských internetových stránkách, obvykle se řídím názory čtenářů na různých diskusních fórech. Takto jsem minulý týden natrefila na Alexeje Ivanova (nar. 1969), jehož historický román Letoisčislenije ot Ioanna se stal předlohou zdařilého filmu Car (u nás pod názvem Ivan Hrozný, 2009, režie Pavel Lungin). Našla jsem si Ivanovovu kladně hodnocenou humoristickou knihu ze školního prostředí Geograf globus propil (Zeměpisář propil globus) a zrovna ji začínám číst.

Lepší přehled mám díky internetu o současné ruské kinematografii – a v návaznosti na beletrii se zmíním aspoň o několika snímcích, které určitě stojí za zhlédnutí: skvělé životopisné drama Puškin: Posledňaja duel (Puškin: Poslední souboj, 2006, režie Natalja Bondarčuková); neméně strhující drama Vsadnik po imeni smert' (Jezdec jménem smrt, 2004, režie Karen Šachnazarov) – podle autobiografické novely atentátníka Borise Savinkova Koň blednyj (Plavý kůň). Příjemně mě překvapil i snímek Generation P (2011, režie Viktor Ginzburg) – podle zmíněného Pelevinova stejnojmenného románu. Mimořádným dojmem na mě zapůsobily tři televizní seriály spojené s Dostojevským: 8dílný Zločin a trest (2007, režie Dmitrij Svetozarov), 10dílný Idiot (2003, režie Vladimir Bortko) a 8dílný životopisný seriál Dostojevskij (2010, režie Vladimir Chotiněnko). V obou posledně jmenovaných ztvárnil titulní roli famózní Jevgenij Mironov, jehož výkon mě dokonale uchvátil. A ještě upozornění: chaos vládne na mnohých českých internetových stránkách ohledně správné (normou stanovené!) transkripce azbuky do češtiny (latinky). Ačkoli čeští čtenáři už více než dvě staletí čtou Puškina, čeští diváci by např. na stránkách ČSFD objevili informace o uvedeném filmu pod názvem v kteréši „západní“ transkripci – Pushkin: Poslednyaya duel.

Jste členkou redakční rady Obrysu-Kmene, můžete nám přiblížit, jaký je to časopis a proč se o něm v různých přehledech literárních periodik spíše mlčí nebo mlží?

Místo odpovědi, proč se o Obrysu-Kmeni „mlčí nebo mlží“, bych mohla citovat z vaší humoristické povídky Literární olympiáda v Praze (z knížky Svědek neposkvřněného početí), kde trefně zachycujete situaci na malé české literární „scéně“, nesmiřitelně rozdělené do několika spisovatelských organizací. Kulturní týdeník Obrys-Kmen vydává Unie českých spisovatelů, v níž se sdružují především levicově orientovaní autoři (spisovatelé, literární vědci, nakladatelé i výtvarníci). Zdůrazňuji, že levicovost neznamena intolanci a apriorní vyloučení jiných názorů, nýbrž diskusi – a o tu přece jde v literatuře vždy. Jak je však každému dobře známo, v třeskutě „demokratickém“ Česku už pouhé veřejné přihlášení se k levici vyvolává automatickou masmediální nevoli (aby ne, když drtivá většina tisku v této zemi náleží zahraničnímu kapitálu, pro kterého levice byla, je a bude oním pověstným strašidlem). A jelikož jako nejlepší cenzura se osvědčila cenzura mlčením, mlčí se také o existenci UČS, mlčí se o autorech a jejich tvorbě. A pokud se nemlčí, aspoň se opovržlivě plivá. Jméno, které figuruje na seznamu členů UČS, je v podstatě automaticky odsouzeno k oficiálnímu bojkotu na všech úrovních. V opačném gardu tak pokračuje předlistopadové rozdělení české literatury na dvě (tři) větve: jednak oficiální (řádně vydávanou v kamenných nakladatelstvích) a režimní (dříve levicovou, nyní pravicovou), jednak neoficiální (dříve hlavně exilovou). Exilová už dnes neexistuje, nepočítáme-li znovu silně rozšířenou „vnitřní“ emigraci. Naproti tomu domácí samizdat zažívá boom na obou stranách barikády, i když se často elegantně maskuje logy různých nakladatelství a platícími „sponzory“. Na tomto neúnosném a pro vývoj české literatury nebezpečném stavu paradoxně nemění nic ani to, že druhá, režimem protežovaná organizace, tj. Obec spisovatelů, je sama v dlouhodobé krizi a poslední dobou, jak jsem se dočetla, už ani ona neobdržela např. žádnou finanční podporu od Ministerstva kultury ČR. – UČS takovou podporu, mimochodem, nedostala nikdy a existuje jen díky práci a příspěvkům svých členů, v jejichž čele stojí volený prezident UČS, básník Karel Sýs, dlouholetý šéfredaktor Obrysu-Kmene. Právě Karel Sýs společně s Danielem Stožem navázali na tradice dvou listů: předlistopadového týdeníku Kmen, který byl tribunou tehdejšího Svazu českých spisovatelů, a časopisu Obrys, jež v německé emigraci vydával Daniel Stož. Sjednocený Obrys-Kmen vychází od roku 1995 jako páteční příloha deníku Haló noviny. Samozřejmě je k dispozici na internetu (www.obrys-kmen.cz), a to včetně kompletního archivu čísel od ledna 2001.

(Otázky kladl Václav)

EKOLOGICKÉ ZAMYŠLENÍ

ZLATA ZÁKOUTSKÁ

Snažím se co nejméně obtěžovat zem svojí přítomností. nejen sousedy, okolí, město, ale i planetu jako takovou.

Všechno mám promyšlené. Vlastním 1 králíka, 1 slepici, 1 ovocný strom, a 1 záhonek. Topím elektřinou, obstojně čistou energií.

Papíry a obaly úhledně zabalím a nosím do sběrný. Získávám tím finance. Drobný odpad třídím a nosím do označených kontejnerů.

Ovocný strom proklestím, větve posekám na menší kousky. Zkouše je králík. Brousí si jimi zuby a to, co sní, spolu s dalším zeleninovým odpadem ze záhonku, přemění na svalovinu, ekologicky čistou živočišnou bílkovinu. Bez tuku. Dietní.

Silné větve také posekám. Občas - výjimečně - zatopím. Dvojitý efekt: Oteplí se kuchyň a vyrobím dřevěný popel. Částí obohatím kompost, druhou část nabídnu slepici k hygienické očištění - popelení. Likviduje jím parazity a čmelíky. Slepice nejenže sezobne různý odpad z kuchyně, ale zároveň vyrobí i kvalitní hnůj. S ním, spolu se zbytkem dřevního popela a bobků od králíka, pohnojím strom, záhon i pokojové květiny. Je ho tak málo, že dusičnany nemají šanci uhnízdít se v zelenině ani v ovoci.

Strom chemicky neošetřuji. Červům se v jablkách dobře daří. Jsou masití. Slepice je ráda. Potřebuje bílkovinu a vápník k produkci vajec. Skořápky zpětně sezobe, člověk ten vnitřek. Také je používám k vydrhnutí lahví všeho druhu.

Okna myji čistou vodou. Přilehlá dna nádobí drhnu pískem z lesa.

Lituji, že nemám potok, který by nahradil automatickou pračku. Nezírala bych s Vizírem, ale s chutí prádlo plácala dřevěným tloukem na plochem kameni a máchal v čisté říční vodě.

Ale pozor! Můj plánovaný systém byl právě nabourán.

Voda v řece je většinou kalná a na povrchu plavou duhová kola. někdo tady asi myl auto.

Čím bych potom odstranila hnědou barvu a mastné olejové skvrny z prádla? Neřešitelný problém. A já se tolik snažila!

Mám tu recept od syna. Ekologicky dobrý, bohužel, osobně nevyzkoušený.

Jak zem chránit a sám se vyhnout všem škodlivinám zní:

NEJÍST - NEPÍT - NEDÝCHAT!

Duben 2011